نەوەی ونبوو: ئەوانەن یان ئێمە؟.. ئەمین زەواوی.. لە عەرەبییەوە: یاسین لەتیف

"نەوەی ونبوو"، ئایا ئەمە بەڕاستی ونبوونە، یان شێوازێکی ژیانی نوێیە کە ئەم نەوە تازەیە تێیدا دەژین؛ نەوەی شاشە، دراوی دیجیتاڵی و ژیریی دەستکرد؟ وا دیارە تێگەیشتنی وشەی "ونبوون" لە خەیاڵماندا بە مانایەکی نەرێنی دێت، وەک ئەوەی ونبوون حاڵەتێکی نوێ و قبوڵنەکراو بێت و مێژوویی نەبێت، لە کاتێکدا هەموو نەوەیەک "ونبوونی مێژوویی" خۆی ژیاوە؛ چ بە کۆمەڵ و چ بە تاک، بەپێی ئەوەی لەو قۆناغەدا لە ئاستی ماددی، تەکنەلۆژی، کولتووری، ئایینی، فەلسەفی و جوانیناسیدا بەردەست بووە. بەگشتی چەمکی ونبوون لەلایەن ئەو نەوەیەوە دەردەبڕدرێت کە لە گۆڕەپانەکە دەکشێتەوە، یان خۆی بە وازهێنان ئامادە دەکات، بەرامبەر بە نەوەیەک کە بە بەها وخەون و کابووس و زمانێکی نوێوە لە فەزاکەدا جێگەی خۆی دەکاتەوە. نەوەی "هیپی" و لەگەڵیدا فەلسەفەی بوونگەرایی، لە چاوی ئەو نەوەیەی کە لە فەزای گشتی وسەرکردایەتی دەکشایەوە ، جێی دەربڕینی ونبوون بوو. نەوەی شۆڕشی ئایاری ١٩٦٨ لە فەڕەنسا نەوەیەکی تر بوو، بە بەهای شۆڕشگێڕانەوە هات، سەبارەت بە ژن وخێزان و هاوسەرگیری وجەستە و ئەوی دی و ئازادی.
لە چاوی نەوەی پارێزگاردا، کە مۆڵەتی کەتاییهاتنی سیاسی و کۆمەڵایەتی و فەلسەفی خۆی ڕاگەیاندبوو، ئەوانەش نەوەیەکی ونبوو بوون. کاتێک لە ڕوانگەی فەلسەفییەوە سەیری ونبوون دەکەین، دەگەینە ئەو ڕاستییەی کە ونبوون دەربڕینی پچڕانێکی ئەپیستمۆلۆژییە لەگەڵ کۆمەڵێک بیرۆکە و پراکتیکدا کە مێژوو بە هەموو توندوتیژییەکەوە تێیپەڕاندوون. فکری "ونبوون" دەربڕینی ڕەفتاری کۆمەڵایەتییە بە داڕشتنەوەی چەمکی ئازادیی تاکەکەسی و گشتی، لە دەرەوەی ئەو ڕێڕەوانەی کە پێشتر کێشراون.
لە جیهانی ئەمڕۆماندا، لەوانەش وڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و باکووری ئەفریقا، ئایا ئەمە بەڕاستی ڕووبەڕووی نەوەیەکی ونبوو بووینەتەوە، وەک ئەوەی ڕۆژانە لە وتاری واعیزان، پەروەردکاران و سیاسەتمەداران دەیبیستین؟ یان ئێمە لەبەردەم نەوەیەکداین کە

بـ□دوای □□□و□کی تردا دەگەڕێت جگە لە ڕێڕەوی باوک و باپیران، کە
ئەمەش مافی مێژوویی ئەوانە؟ ئایا بەکارھێنانی دەستەواژەی “نەوەی
ونبـوو” گەڕان نییە بۆ مانەوەی ھەژمـوونی نەوەیەک کە دەکشێتەوە
بەسەر نەوەیەکی تردا کە بەرەو پێش دەچێت؟ ئایا ئەمە دەربڕینی ترس
نییە لەدەستچوونی دەسەڵاتی باوکسالاری بە مانای ڕەمزی و سیاسی و
کولتووریییەکەی؟ ئایا ژیان بە مانایەکی بنەڕەتی خۆی گەشتێکی بێ
وێنە و نادیار نییە؟ ئایا ئەم گەشتە نوێبووەوە نییە کە تەنھا
حا□□□ت□کە لە ونبـوونی مرۆیی بەردەوام؟ئەوەی وەک ونبـوون
دەردەکەوێت، بە ئەندامی پەیوەستە بە فەلسەفەی گەشتکردنەوە؛ ئەو
وزەیەی عەقڵی نوێیە بۆ بەدیھێنانی ئازادیی تاکەکەسی و گشتی، لە
بەرامبەر ڕابردوویەک کە گوشاری خستووە، ئێستایەک کە شێواوە، و
داھاتوویەک کە نادیارە. فکری “نەوەی ونبوو” دەربڕینی نامۆبوونی
باپیران و باوکە لە ڕێڕەوی جیھانی ئاڵۆزی نەوەکانیان، بەھۆی
خێرایی گۆڕانی بارودۆخەکان و ئەو ئامرازانەی کە جیھانی پێ دەژین
و پێی شرۆڤە دەکەن. نەوەیەک کە لە گۆڕەپانەکە دەکشێتەوە، لە
کاتێکدا لە زمانی نەوەی نوێ دەترسێت، نەوەی نوێ بەردەوامە لە
گەشتە ناچاریییەکەی خۆی، و ئەوەش حەتمییەتی مێژووە کە بەزەیی بە
کەسدا نایەت.لە چاوی نەوەی کۆنەوە، وادەردەکەوێت کە سەرچاوەی
ونبوونی ئەم نەوەیە ئەم تەکنەلۆژیا ورد و دڕندەیە، لەوانەش ژیرییی
دەستکرد ، یوتوب ، ئەنستگرام ، تیک توک. بەڵام ئەم “نەوەیە”
باوەڕی وایە ناتوانێت بچێتە ناو سەردەمەکەی خۆیەوە جگە بەم
ونبوونە ئەرێنییە، واتە ڕۆحی گەشتکردن لەگەڵ تەکنەلۆژیادا.نەوەی
کۆن بە “نەوەی ونبوو” ناوی دەبەن کاتێک باسی ئایین دەکەن بە
ڕاشکاوی و ئازادی، چونکە ئەوەی نەوەی کۆن لە چەند ساڵێک گەڕان
بۆی دەگەیشت، ئەم نەوەیە بە کرتەیەک لەسەر کیبۆردی کۆمپیوتەر یان
شاشەی مۆبایلەکەی دەستی دەکەوێت. ئیتر پێویستیان بە کەس نییە
تەفسیری دەقە پیرۆزەکانیان بۆ بکات، چونکە ھەموو جۆرە تەفسیرێک
بەردەستە.

لە کۆتاییدا، دەپرسم کێ ونبوون لەم گەشتەی ژیاندا؟ وادەردەکەوێت
کە “نەوەی ونبوو” نەوە نوێیەکە نییە، بەڵکو نەوە کۆنەکەیە، کە
ڕۆژ بە ڕۆژ زیاتر لە گۆڕانکاریییەکانی کۆمەڵگا، لە تەکنەلۆژیا، لە
ھونەرە نوێیەکان، لە تەلارسازی نوێ و لە ھەموو جوانیییە نوێیەکانی
سەردەم نامۆ و ون دەبێت.

‏ئەمین زەواوی

‏——————————

‏”اندبندنت عربية” – 3 أيلول 2026